

Kl. I - Początki Rzymu – Rzym królewski i Rzym republikański

1. Mieszkańcy **Italii**

- a. północną część **Półwyspu Apenińskiego** zamieszkiwali **Etruskowie**
- b. nad Rzeką **Tyber** w **Lacjum** zamieszkiwali **Latynowie**
- c. południową część Półwyspu Apenińskiego i Sycylię zamieszkiwali **Grecy**

2. Narodziny **Rzymu**

- a. według legend Rzym został założony w **753 r. p.n.e.** przez **Romulusa**
- b. zalety położenia Rzymu
  - powstał nad rzeką Tyber
  - był położony na ważnym szlaku handlowym
  - warunki naturalne sprzyjały rozwojowi rolnictwa i pasterstwem
- c. w VI w. p.n.e. w Rzymie panowali **etruscy królowie**

3. Ustanowienie **republiki** w Rzymie

- a. za panowania Etrusków Rzym był **monarchią**, czyli władzę sprawowali **królowie**
- b. w **509/508 r. p.n.e.** Rzymianie wypędzili króla [Tarkwiniusza Pysznego](#)
- c. po obaleniu monarchii Rzymianie ustanowili **republike** – państwo rzymskie stało się wspólnotą obywateli, rządzoną przez urzędników wybieranych na określony czas

4. Władze republiki rzymskie

a. **senat**

- był odpowiednikiem rady starszych – liczył ok. 300 senatorów
- pełnił funkcje doradcze
- zapewniał ciągłość władzy

b. **zgromadzenia ludowe**

- wybierały urzędników i ustanawiały prawa
- rzymskie zgromadzenia ludowe nie były w pełni demokratyczne – prawa polityczne zależały od posiadanego majątku

c. zasady sprawowania urzędów

- wszyscy urzędnicy byli wybierani przez zgromadzenia ludowe

- urzędy były **kadencyjne** – sprawowano je przez określony czas
- urzędy były **kolegialne** – większość urzędów była kilkusobowa
- urzędy były honorowe – **nieodpłatne**

d. najwyżsi urzędnicy

- dwaj **konsulowie** – najwyżsi urzędnicy kierujący państwem i dowodzili wojskiem
- **pretorzy** – dbali o przestrzeganie porządku prawnego
- **cenzorzy** – ustalali listę członków senatu
- **kwestorzy** - odpowiadali za pobór podatków i finanse państwowe
- **edylowie** – odpowiadali za porządek w mieście i prace budowlane
- **dyktator** – jednoosobowy urząd o bardzo dużej władzy wybierany na 6 miesięcy w sytuacji zagrożenia państwa
- **trybun ludowy** – posiadali prawo **weta**

5. Społeczeństwo rzymskie – **ustrój społeczny** w początkach republiki

a. podział społeczeństwa rzymskiego na dwie grupy:

- **patrycjuszy** – uprzywilejowana grupa wyższa
- **plebejuszy** – grupa niższa – pozbawiona większości praw

b. walka plebejuszy o równouprawnienie – skuteczną formą walki była **secesja**

- plebejusze wywalczyli prawo posiadania odrębnego urzędnika – **trybuna ludowego**
- plebejusze wywalczyli dostęp do urzędów
- wymusili **kodyfikację** prawa - **Prawo XII tablic** (449 r. p.n.e.)

c. **niewolnicy**

6. Religia rzymska

a. trójca kapitołińska

- **Jowisz**
- **Junona**
- **Minerwa**

b. inni bogowie:

- Mars
- Janus
- Wenus
- Westa
- Neptun
- Pluton